

Poznámky z panelové diskuze ohledně ochrany práv dětí-migrantů v ČR

Praha, Nová radnice, 3. 12. 2015

Mgr. Tomáš Knězek, Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)

proces práce s dětmi-uprchlíky (oficiálně „nezletilí bez doprovodu“ = NBD)

- mnoho aktérů - ministerstvo zdravotnictví, školství, vnitra, cizinecká policie
- formální proces, ne individualizovaný
- krátkodobě – uspokojuje základní potřeby dítěte, je vůbec legální jeho zajištění (detence)?

Nutno zajistit elementární podmínky lidské důstojnosti dětem i jejich rodinám;
také zajistit vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem, nutnost tlumočnicků i
v předškolních zařízeních – nedostatečné financování

- dlouhodobě je cílem umožnit buď

a) sloučení s rodinou v EU:

problematický je legalizační proces – nezletilí nevydrží čekat měsíce a k rodině uprchnou

b) pěstounskou péčí (PP) v ČR (ne ústavní péči) a trvalý pobyt – prakticky nelze realizovat

- legislativně PP pro NBD nic nebrání
- přesto neexistuje případ klasického NBD, který by byl umístěn do PP
- brání tomu zkomplikovanost systému a zástupné důvody: jazyková bariéra, nejasný pobyt, odlišná kultura, nedostatek pěstounů
- řešením je péče u pěstounů z komunit, kam děti přecházejí co nejdříve, viz holandský model – nyní diskutováno s MPSV, magistrátem, OSPOD

otázka věku dětí

děti-migranti nemají doklady – otázkou je pak věk

zkouška věku

- pokud je pochybnost, stanoví věk lékařská expertiza na základě rtg snímku zápěstí osoby
- zadavatelem je Ministerstvo vnitra se souhlasem opatrovníckého soudu nebo Policie ČR
- není přesná, rozptyl 2 roky, u udávaného věku 16 až 23 roků nutno určit, zda je osoba mladší 18 let

nepružný systém

pokud není místo v zařízení pro děti cizince – pak ad hoc místo ve výchovných ústavech;
nejméně proškolení jsou soudci – často soudí nejednotně a nedodržují lhůty

neucelené statistiky

jediné relevantní má ÚMPOD, záleží na jednotlivých OSPOD, zda zašlou

JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, PhD., ředitel

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (ÚMPOD)

I. regionální složení zachycených dětí-migrantů

Celkový počet zjištěných případů od počátku roku 2015 je 139, z toho

Afghánistán 70

Sýrie 40

Somálsko 7

Pákistán a další státy 3 a méně

Naprostá většina dětí již není na našem území – chtějí se sloučit s rodinou a také jít jinam než být v ČR.

II. žádosti a rozhodnutí

celkový počet	mužů	130	žen	5
předběžná opatření	ano	117	ne	23
ústavní výchova	ano	103	ne	30
žádost o mezinárodní ochranu	ano	30	ne	103

III. uváděný věk

<u>Věk</u>	<u>počet</u>	x) u 13 dětí bylo dodatečně zjištěno, že jsou zletilé (věk je uváděn na začátku evidence případu)
11	2	
12	5	
13	8	
14	16	
15	29	
16	45	
17	32	
18	2	

IV. zhodnocení situace

Celkový dojem: světlo na konci tunelu zase zhasnuto

- úředníci nejsou aktivní, hledají se důvody, proč to nejde
- systém nemá citlivost na potřeby dětí
- soudci neumějí vyslýchat děti.

Důsledek - systém péče o dítě není utěšený:

- není vůle ani na unijní ani na státní úrovni
- nutnost pracovat kulturními prostředky

Vysoká útečkovost, cca 70 %

Řízení o slučování s příbuznými v rámci dublinských nařízení.

V systému většinou pracují ženy a nezletilí chlapi je nechtějí poslouchat.

Měla by se zvýšit informovanost nezletilých o tom, co by je čekalo, pokud požádají o mezinárodní ochranu v ČR.

Lenost není jen u nás – např. pokud je požádán holandský úřad o nalezení příbuzných, nereaguje. Holandský model pěstounské péče ověřen i ve V. Británii.

Děti jakékoli státní příslušnosti nacházející se na území ČR spadají do kompetence českých úřadů a náš stát odpovídá za dodržování jejich práv.

Anna Šabatová, Veřejná ochránkyně práv

Popsala podrobně situaci v detenčním zařízení Bělá pod Bezdězem – Jezová.

V kostce – na počátku tam bylo přeplněno (až 700 zadržených, z toho 150 nezletilých), ale lidé měli čisté povlečení, sociální zařízení, dostávali jídlo 3 x denně, děti i svačiny.

Po návštěvě pí Šabatové vybudováno dětské hřiště, odstraněny vnitřní ostnaté ploty a policejní těžkooděnci atd.

Postupně však byli téměř všichni propuštěni a odešli, v době panelové diskuze tam byly asi jen 4 děti.

Z odpovědí na otázku z pléna: „Co brání tento stav změnit k lepšímu?“

- V ČR není systémová rodinná a sociální politika
- negativní role médií – „ochrana práv dítěte“ není téma
bylo by třeba, aby líčila osudy jednotlivých uprchlíků a ne jako masu
- nevlídná společenská atmosféra vůči migrantům, která má za následek neochotu politiků
- přirozený strach z migrantů, tudíž absence společenské objednávky situaci dětí změnit
- politici na migrační problematice snadno získávají body

Zapsali: Hana Plavcová a Mirek Prokeš